

Στην Σωτεΐρα του Κοττάκη

/ [Επικαιρότητα](#)

Η ενοριακή εκκλησία των Αθηνών, γνωστή ως Αγία Σωτεΐρα Κοττάκη, βρίσκεται στην οδό Κυδαθηναίων στην Πλάκα στην συνοικία Αλίκοκκο. Είναι ακριβώς απέναντι από το Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης.

Ο ναός φέρεται να έχει ανεγερθεί το πρώτο μισό του 11ου αιώνας μ.Χ., οπότε πρόκειται για ένα από τους παλιότερους σωζομένους Βυζαντινούς ναούς της Αθήνας. Έχει επιβαρυνθεί με ακαλαίσθητες επεμβάσεις και προεκτάσεις σε τέτοιο σημείο, που μόνο οι μεγάλες ημικυκλικές αψίδες στην ανατολική πλευρά του ναού και η σταυροειδής διαρρύθμιση της οροφής του, να αντέχουν ακόμα στο χρόνο από εκείνη την εποχή.

Σήμερα ευτυχώς βρίσκονται σε εξέλιξη έργα αποκαταστάσεως του βυζαντινού τμήματος του ιερού ναού.

Εορτάζει της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος 6 Αυγούστου.

ΟΝΟΜΑΣΙΑ

Αρχικά ο ναός φέρεται να ήταν αφιερωμένος στη Παναγία Σώτειρα και όχι στην Μεταμόρφωση του Σωτήρος Χριστού μας. Η προσωνυμία Κοττάκη οφείλεται στο

οικογενειακό όνομα της αντίστοιχης οικογένειας, η οποία είτε ανήγειρε το ναό εξ αρχής είτε κατά απλά τον κατείχε κατά το διάβα των αιώνων.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο ναός χρονολογείται στο πρώτο μισό του 11ου αιώνα μ.Χ., αν και υπάρχει παντελής έλλειψη στοιχείων και πληροφοριών εν γένει για την ιστορία του ναού.

Όπως σχεδόν όλες οι εκκλησίες της Αθήνας υπέστη σοβαρές ζημιές κατά την διάρκεια του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα των Ελλήνων κατά την διάρκεια των ετών 1821-1827 μ.Χ..

Από το 1827 και ως το 1855 μ.Χ., η εκκλησία παραχωρήθηκε στη ρωσική πρεσβεία προς εξυπηρέτηση των θρησκευτικών αναγκών των Ρώσων κατοίκων της πόλεως των Αθηνών. Οι Ρώσοι την επισκεύασαν το 1834 μ.Χ. και την επέκτειναν το 1856 μ.Χ. γκρεμίζοντας τους εξωτερικούς τοίχους του ναού, για να προσθέσουν καμαροσκέπαστα κλίτη βόρεια, νότια και δυτικά. Αργότερα όμως η Ρωσική κοινότητα εγκαταστάθηκε στο ναό του Σωτήρα Λυκοδήμου, και ο ναός έγινε εκ νέου ενοριακός.

Το 1908 μ.Χ. δυστυχώς, ο ναός επεκτάθηκε εκ νέου παίρνοντας τη σημερινή μορφή της τρίκλιτης καμαροσκέπαστης βασιλικής με τρούλλο.

Το 1971 μ.Χ. πραγματοποιήθηκε η τελευταία προσθήκη στο ναό, με την επέκταση του προνάου και την ανοικοδόμηση των δύο καμpanαριών.

Άξια προσοχής είναι η σωζόμενη έως σήμερα (στο μικρό κήπο του ναού) η μαρμάρινη βρύση του 17ου αιώνα μ.Χ., από την οποία υδρευόταν ολόκληρη η συνοικία. Επίσης, στη δυτική αυλή μπορεί να απαντήσει κάποιος διάφορα αρχαία αρχιτεκτονικά μέλη.

Ευτυχώς σήμερα βρίσκονται εν εξελίξει έργα αποκατάστασης του Βυζαντινού τμήματος του ναού.

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Κάτοψη και κατά μήκος τομή αρχικού ναού Αγ. Σωτήρα Κοττάκη.

Κάτοψη και κατά μήκος τομή αρχικού ναού Αγ. Σωτήρα Κοττάκη (σχεδ. Κ. Ασλανίδης).

Ο αρχικός ναός ανήκε στον τύπο του βυζαντινού σύνθετου τετρακίονιου εγγεγραμμένου σταυροειδούς με τρούλλο, πιθανότατα άνευ νάρθηκος, μιμούμενο το καθολικό της Ιεράς Μονής Πετράκη. Πρέπει να σημειωθεί, ότι ο βυζαντινός ναός του 11ου αιώνα μ.Χ. περιοριζόταν χωροταξικά μέχρι τον άμβωνα του σημερινού

ναού.

Η ανατολική πλευρά, αυτή του Ιερού Βήματος, σχηματίζει τρεις ημικυκλικές αψίδες, με ιδιαίτερη επιμελημένη τοιχοποιία με ημιλαξευτούς λίθους σε ισοϋψείς στρώσεις και παρεμβαλλόμενα τούβλα. Η μεσαία αψίδα των υψηλών αναλογιών, φωτίζεται μέσω ενός τριλόβου παραθύρου, χωρίς περιβάλλον τόξο, ενώ οι δύο άλλες από ένα αψιδωτό μονόλοβο παράθυρο. Απλή οδοντωτή ταινία περιτρέχει όλα τα τόξα των παραθύρων της ανατολικής πλευράς.

Εξωτερικά η στέγη είναι σταυροειδής με τέσσερις ίσες κεραίες, ενώ ο τυπικά «αθηναϊκός» τρούλος με τα οκτώ μονόλοβα παράθυρα αποπνέει μία ελαφρότητα.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΝΑΟΥ

Η εκκλησία σήμερα είναι τρισπόστατη, διαθέτοντας δύο παρεκκλήσια. Το δεξί είναι αφιερωμένο στον Άγιο Γεώργιο (στο οποίο σώζεται μισό μαρμάρινο σκαλιστό θωράκιο του παλαιού τέμπλου) και το αριστερό στον Άγιο Δημήτριο (στο οποίο έχει τοποθετηθεί η εικόνα της Παναγίας της Οδηγήτριας, έργο του 16ου αι. μ.Χ.).

Τα κιονόκρανα των δύο ανατολικών κιόνων είναι ρωμαϊκής εποχής, κορινθιακού ρυθμού, με ψηλές αναλογίες.

Οι σωζόμενες τοιχογραφίες της παλαιάς εκκλησίας (Παντοκράτορας κ.λπ.) τοποθετούνται στον 18ο αι. μ.Χ., ενώ στο προσκυνητάρι σώζεται παλαιά φορητή εικόνα της Παναγίας, που επονομάζεται της «Νέας Κυράς» και που τοποθετείται στον 14ο αι. μ.Χ., αν και δυστυχώς το πρόσωπο της Παναγίας έχει επιζωγραφιστεί. Η Πλατυτέρα του Ιερού Βήματος είναι έργο του 1870 μ.Χ..

Τέλος αξίζει κάποιος να σταθεί στις αγιογραφίες του τέμπλου, που είναι του μεγάλου βυζαντινού τεχνίτη του περασμένου αιώνας κ. Δ. Πελεκάση.